

Πτυχίο Ψυχολογίας
Εξ αποστάσεως

Πολυπολιτισμική Ψυχολογία (DPSYCH-219)

Δρ Κυριακή Σωτηροπούλου
Ψυχολόγος
Εθνικού & Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών

ΕΝΟΤΗΤΑ 8

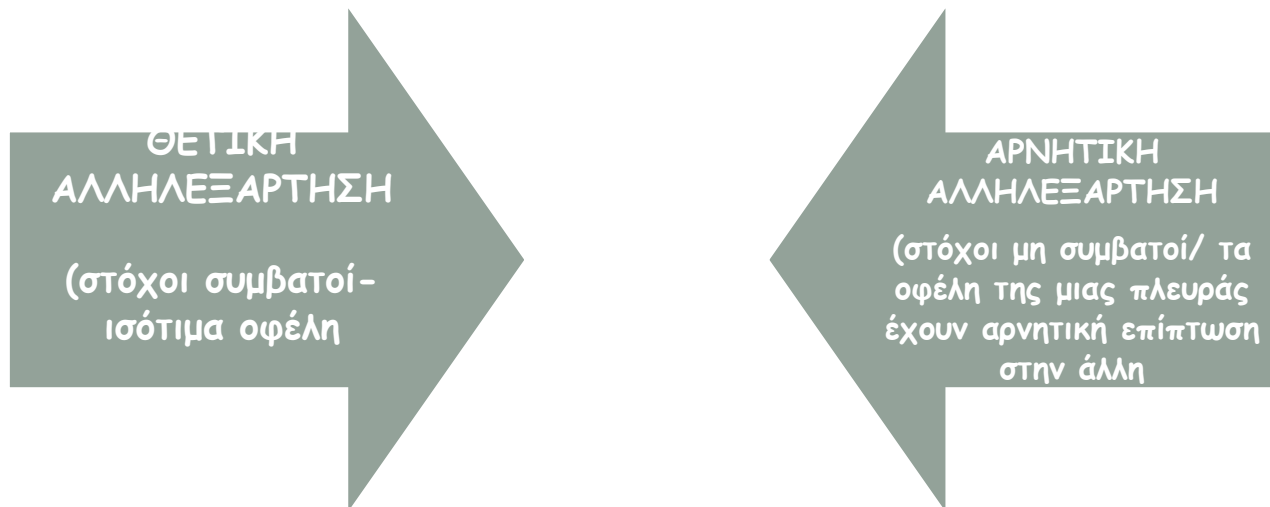
Σχέσεις μεταξύ των
ομάδων: αρνητική
και θετική διομαδική
αλληλεξάρτηση και
εξουσία

Paul Klee, 1927

- Οι ομάδες που ζουν μαζί βρίσκονται σε ένα σύστημα λειτουργικής **αλληλεξάρτησης**
- **Ο ανταγωνισμός προκαλεί προκατάληψη**
- **Η συνεργασία για έναν κοινό στόχο μειώνει την προκατάληψη**

Αλληλεξάρτηση: Το αποτέλεσμα ενός ατόμου ή μιας ομάδας εξαρτάται από τις πράξεις και τα αποτελέσματα ενός άλλου ατόμου ή μιας άλλης ομάδας.

«Πειράματα θερινής κατασκήνωσης» ή σπηλιάς των κλεφτών» και η θεωρία της ρεαλιστικής σύγκρουσης (Campbell, 1965, Sherif, 1967) :

ο ανταγωνισμός μεταξύ ομάδων έχει ως αποτέλεσμα αρνητικές στάσεις και συμπεριφορές ανάμεσα σε ομάδες. Μια πραγματική (ή και φανταστική) σύγκρουση συμφερόντων δύο ή περισσότερων ομάδων για περιορισμένους πόρους (αγαθά εν ανεπαρκεία) δημιουργεί ρεαλιστική σύγκρουση μεταξύ αυτών των ομάδων με αποτέλεσμα αρνητικές στάσεις και συμπεριφορές. Η συνεργασία μεταξύ των ομάδων οδηγεί στη μείωση των συγκρούσεων και της προκατάληψης.

Στα πειράματα αυτά έλαβαν μέρος αγόρια ηλικίας περίπου 12 ετών. Στην τυπική διαδικασία, μια ομάδα 20-25 παιδιών, ομοιογενής ως προς κάποια βασικά κοινωνικά, φυσικά και ψυχολογικά χαρακτηριστικά, έφτανε στην κατασκήνωση. Χωρίζονταν σε δύο ομάδες αμέσως μόλις έφταναν, με αποτέλεσμα η μία ομάδα να αγνοεί την ύπαρξη της άλλης. Για κάποιο χρονικό διάστημα οι δύο ομάδες δεν έρχονταν σε επαφή μεταξύ τους και καθεμιά είχε τις δικές της δραστηριότητες.

Στη δεύτερη φάση του πειράματος, οι ερευνητές διοργάνωσαν αθλητικούς αγώνες μεταξύ των δύο ομάδων. Οι νικητές θα έπαιρναν κάποιο έπαθλο. Σε αυτές τις συνθήκες ρεαλιστικής σύγκρουσης η συμπεριφορά των μελών της κάθε ομάδας απέναντι στα μέλη της άλλης ήταν εχθρική και συχνά επιθετική. Τα μέλη της μιας ομάδας δεν έχαναν ευκαιρία να προκαλούν, να μειώνουν, να εκφράζονται επιθετικά απέναντι στα μέλη της άλλης ομάδας, κατάσταση που γενικεύτηκε (διαρκείς τσακωμοί στην τραπεζαρία κατά τη διάρκεια των γευμάτων).

Στην τρίτη φάση του πειράματος, οι ερευνητές δημιούργησαν τέτοιες συνθήκες ώστε οι δύο ομάδες έπρεπε να ενώσουν τις δυνάμεις τους για την επίτευξη ενός κοινού στόχου. Για παράδειγμα, το αυτοκίνητο που έφερνε την ταινία που θα έβλεπαν τα παιδιά πάθαινε βλάβη και για να φτάσει, όλα τα παιδιά έπρεπε να ενώσουν τις δυνάμεις τους και να το σπρώξουν. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα τη μείωση της σύγκρουσης και της προκατάληψης.

Θετική αλληλεξάρτηση

- Οι στόχοι μεταξύ των ατόμων ή ομάδων είναι συμβατοί και οτιδήποτε ωφελεί το ένα άτομο ή τη μια ομάδα θα ωφελήσει και το άλλο άτομο ή την άλλη ομάδα.
-

Αρνητική αλληλεξάρτηση

- Σύμφωνα με την κοινή γνώμη, οι μετανάστες και οι αιτούντες πολιτικού ασύλου επιζητούν να επωφεληθούν από τις υπηρεσίες κοινωνικής πρόνοιας (μια σχέση εξάρτησης), οι μετανάστες παίρνουν τις δουλειές του ντόπιου πληθυσμού και η πολιτική της «θετικής δράσης» ευνοεί τις μειονότητες σε βάρος της πλειονοτικής ομάδας

Όταν οι στόχοι των ατόμων ή των ομάδων είναι ασυμβίβαστοι και τα οφέλη ενός ατόμου ή μιας ομάδας έχουν αρνητικές επιδράσεις στα αποτελέσματα της άλλης ομάδας.

Μετανάστευση και αντιλαμβανόμενος διομαδικός ανταγωνισμός

- Θα μπορούσε να υποθέσει κάποιος/α ότι άνθρωποι που βρίσκονται να έχουν χάσει προνόμια λόγω μιας κακής συγκυρίας (π.χ. οικονομική κρίση, απώλεια εργασίας, μείωση μισθών κτλ.) αισθάνονται μεγαλύτερη απειλή απέναντι στο Άλλο. Αυτό δεν επιβεβαιώνεται από τις μελέτες!! **Το παράδοξο εδώ είναι πως αυτοί που βιώνουν τον Άλλο ως απειλή είναι συνήθως αυτοί που έχουν ένα καλό επίπεδο ζωής!** Έρευνες έχουν δείξει πως η αντίληψη μιας ομάδας ως απειλής συνδέεται με μια γενική ικανοποίηση και όχι με τη δυσαρέσκεια από το επίπεδο της ζωής ενός ατόμου (Guimond & Dambrun, 2002).

ΠΑΛΙΑ, ΛΕΓΑΝΕ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΛΒΑΝΟΥΣ,
ΟΤΙ ΕΡΧΟΝΤΑΙ ΕΔΩ ΚΑΙ ΜΑΣ ΠΑΙΡΝΟΥΝ
ΤΙΣ ΔΟΥΛΕΙΕΣ!... ΤΩΡΑ ΤΙ ΛΕΝΕ
ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΒΟΥΛΓΑΡΟΥΣ ΠΟΥ ΚΑΘΟΝΤΑΙ
ΣΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ ΤΟΥΣ ΚΑΙ ΜΑΣ
ΠΑΙΡΝΟΥΝ ΤΙΣ ΔΟΥΛΕΙΕΣ;!

Apka5

Πολιτικές «θετικής δράσης»/θετικής διάκρισης

- Πρόκειται για ένα ευρύ πεδίο προγραμμάτων που στοχεύουν στην υπερνίκηση των επιδράσεων των προηγούμενων διακρίσεων και στην προσφορά ίσων ευκαιριών στις ομάδες που υπέστησαν ιστορικά αυτές τις διακρίσεις.
- Δεν έχει στόχο να μειώσει απλώς την προκατάληψη, αλλά να ενθαρρύνει τη συμμετοχή και αντιπροσώπευση των μειονοτήτων σε τομείς στους οποίους είχαν περιορισμένη πρόσβαση στο παρελθόν εξαιτίας των διακρίσεων (π.χ. εκπαίδευση, απασχόληση) και κατ' επέκταση να αντισταθμίσει τις συνέπειες τους.

Πολιτικές θετικής δράσης/ διάκρισης

- Ποια παραδείγματα θετικής δράσης/ διάκρισης μπορείτε να σκεφτείτε;
- Πχ. Τα προνόμια σε ευπαθείς ομάδες- ευνοϊκές διατάξεις για τους πρόσφυγες, για μαθητές από πολύτεκνες οικογένειες, κα.
- Μπορεί η υπαγωγή σε «ευαίσθητες κοινωνικές ομάδες» να θεωρηθεί μέσο προόδου ή ανέλιξης;
- Σε ποιο βαθμό θεωρείται δίκαιη η θετική διάκριση;
- Οι πολιτικές θετικής δράσης/διάκρισης έχουν δεχθεί αρκετή αμφισβήτηση.

Πολιτικές θετικής δράσης και επίδραση της κοινωνικής θέσης στις συμπεριφορές προσφοράς βοήθειας -αποτελέσματα στην αυτοεκτίμηση των αποδεκτών της βοήθειας

- **Βοήθεια προσανατολισμένη στην εξάρτηση**
Η παροχή στους αποδέκτες ολόκληρης της λύσης
στο πρόβλημά τους
- **Βοήθεια προσανατολισμένη στην αυτονομία**
Η παροχή στους αποδέκτες των κατάλληλων μέσων
ώστε να επιλύσουν οι ίδιοι τα προβλήματά τους.

*Μην μου δίνεις ψάρια να τρώω, μάθε με να ψαρεύω.
Κινέζικη παροιμία*